Hawdd ei Ddeall

Cymru Can

Ein cynllun ar gyfer ein gwaith rhwng nawr a 2030

Mae'r ddogfen yma wedi cael ei hysgrifennu gan **Swyddfa Comisiynydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol**. Mae'n fersiwn hawdd ei ddeall o **'Cymru Can'**.

Tachwedd 2023

Sut i ddefnyddio'r ddogfen yma

Dyma ddogfen hawdd ei deall. Ond efallai y byddwch angen help i'w ddarllen. Gofynnwch i rywun rydych chi'n ei adnabod i'ch helpu.

Mae'r geiriau mewn **ysgrifen glas trwm** yn gallu bod yn anodd eu deall. Mae beth mae'r geiriau mewn glas yn feddwl ar **dudalen 15**.

Lle mae'r ddogfen yn dweud **ni**, mae hyn yn meddwl **Swyddfa Comisiynydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol**. Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â:

Gwefan: www.cenedlaethaurdyfodol.cymru

E-bost: cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru

Ffôn: 02921 677 400

Mae Hawdd ei Ddeall Cymru wedi gwneud y ddogfen yma yn hawdd ei deall gan ddefnyddio **Photosymbols**. I ddweud wrthyn ni beth rydych chi'n feddwl am y fersiwn hawdd ei ddeall yma, cliciwch yma.

Rhif trwydded Photosymbols 403527247.

Cynnwys

Sut i ddefnyddio'r ddogfen yma 2

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol 4

Beth rydyn ni eisiau ei wneud 6

Ein nod 7

Pam rydyn ni yn gwneud y gwaith hwn 8

Am y cynllun yma 11

Ein 5 prif nod 12

Beth nesaf 14

Geiriau Anodd 15

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Gwaith Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ydy diogelu cenedlaethau'r dyfodol.

Cenedlaethau'r dyfodol ydy'r bobl sy'n byw yng Nghymru yn y dyfodol.

Mae'r **Comisiynydd** yn helpu cyrff cyhoeddus i feddwl am sut y bydd y penderfyniadau maen nhw yn eu gwneud nawr yn effeithio ar bobl yn y dyfodol.

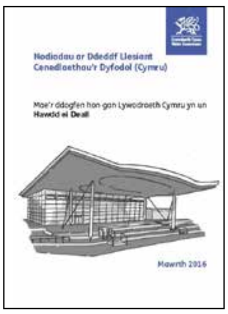

Fe wnaeth swydd y Comisiynydd ddechrau ochr yn ochr â deddf i Gymru o'r enw **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)**.

Mae'r ddeddf yma yn dweud bod yn rhaid i gyrff cyhoeddus feddwl am y dyfodol.

Mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus weithio gyda phobl, cymunedau a gyda'i gilydd i stopio:

- **Tlodi**

Tlodi ydy pan nad ydych chi yn gallu fforddio byw'n dda. A chael eich anghenion sylfaenol wedi'u diwallu.

- **Anghydraddoldeb iechyd**

Mae anghydraddoldeb iechyd yn meddwl gwahaniaeth annheg mewn iechyd rhwng gwahanol grwpiau o bobl.

- **Newid hinsawdd**

Mae newid yn yr hinsawdd yn newidiadau mawr yn y tywydd. Er enghraifft, mae lleoedd yn mynd yn fwy cynnes, yn fwy gwlyb, neu'n fwy sych. Mae'r newidiadau yma yn achosi i bethau fel stormydd, llifogydd a thanau gwyllt.

Beth rydyn ni eisiau ei wneud

Rydyn ni eisiau gwneud Cymru'n lle gwell i fyw.

Rydyn ni eisiau helpu Cymru i fod yn lle gwych yn y dyfodol. Mae hyn yn meddwl:

- Rydyn ni yn gofalu am yr amgylchedd.
- Mae pobl yn hapus, yn iach ac yn gallu byw'n dda.
- Mae pawb yn cael eu cynnwys.

Rydyn ni eisiau gweithio gyda'n gilydd i amddiffyn pobl sydd heb gael eu geni eto.

Rydyn ni eisiau i lesiant a meddwl am y dyfodol fod wrth wraidd pob penderfyniad.

Ein nod

Rydyn ni yn siarad dros bobl Cymru yn y dyfodol.

Rydyn ni yn rhoi cyngor.

Rydyn ni yn gwneud yn siŵr bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn dilyn **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol**.

Rydyn ni yn gweithio gyda'n gilydd ac yn gweithredu i roi meddwl am y dyfodol wrth wraidd popeth rydyn ni yn ei wneud.

Pam rydyn ni yn gwneud y gwaith hwn

Er mwyn cadw’n iach, mae pobl yng Nghymru angen:

- Aer glân
- Natur
- Cymunedau cryf
- Bwyd lleol
- Mannau diogel

Rhaid i’r byd fod yn **sero net** erbyn 2050.

Mae **sero net** yn meddwl cael gwared ar yr effaith niweidiol y mae rhai nwyon yn ei gael ar yr amgylchedd. Rydyn ni yn gwneud hyn drwy:

- Lleihau faint o nwyon niweidiol rydyn ni’n eu rhyddhau.
- Dod o hyd i ffyrdd o lanhau nwy niweidiol o’r aer.

Mae'n rhaid i ni gyrraedd **sero net** i stopio **newid hinsawdd**.

Mae 1 o bob 5 plentyn yng Nghymru yn byw mewn **tlodi**.

Mae **tlodi yn** effeithio mwy ar deuluoedd â phobl anabl.

Mae **tlodi yn** effeithio'n fwy ar deuluoedd sydd â phobl o gefndiroedd Du, Asiaidd neu Leiafrifoedd Ethnig.

Mae 1 o bob 6 rhywogaeth yng Nghymru mewn perygl o farw yn llwyr. Mae rhywogaethau'n cynnwys mathau o anifeiliaid, planhigion a bygiau. Pan fydd yr un olaf wedi marw, maen nhw wedi mynd am byth.

Mae’n rhaid i ni wneud newidiadau nawr ac yn gyflym.

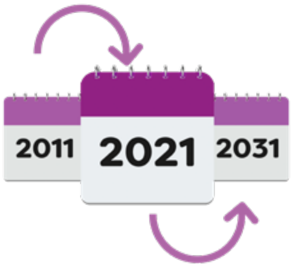

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol yn meddwl gwella bywydau nawr, y flwyddyn nesaf, mewn 25 mlynedd, 50 mlynedd a 100 mlynedd i’r dyfodol.

Rydych chi’n gallu darganfod mwy am ein gwaith ar ein gwefan: www.cenedlaethaurdyfodol.cymru

Am y cynllun yma

Mae ein cynllun o'r enw **Cymru Can** yn dweud beth fyddwn ni'n canolbwyntio arno dros y 7 mlynedd nesaf.

I ysgrifennu'r cynllun yma, rydyn ni yn:

- gweithio gyda dros 1400 o bobl a sefydliadau ar draws Cymru

- ymchwilio i beth sy'n digwydd ar draws y byd.

Ein 5 prif nod

Ar ôl siarad â phobl ac ymchwilio, fe wnaethon ni feddwl am 5 prif nod:

1. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Fe fyddwn ni yn gwneud yn siŵr bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei defnyddio.

Fe fyddwn ni yn gwneud yn siŵr bod hyn yn helpu i wella bywydau pobl yng Nghymru.

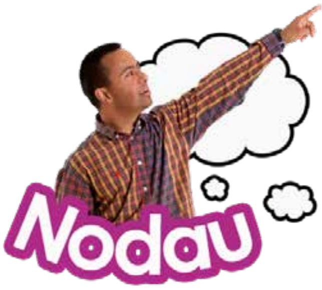

2. Hinsawdd a natur

Fe fyddwn ni yn gwneud yn siŵr bod holl gyrff cyhoeddus Cymru yn cyflawni eu nodau **sero net** erbyn 2023.

3. Iechyd a llesiant

Fe fyddwn ni yn cefnogi gwneud newidiadau i'r ffordd rydyn ni yn cadw pobl yn iach. Fe fyddwn ni yn canolbwyntio ar stopio problemau yn gynnar.

4. Diwylliant a'r Gymraeg

Ein diwylliant ydy ein traddodiadau, ymddygiadau, hanes ac iaith sydd yn cael eu rhannu. Fe fyddwn ni yn gwneud yn siŵr bod cyrff cyhoeddus yn deall pwysigrwydd diwylliant.

5. Yr economi

Yr economi ydy'r ffordd y mae pobl yn gwario arian a'r ffordd y mae pobl yn gwneud arian.

Fe fyddwn ni yn gwneud yn siŵr bod gan Gymru economi sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf.

Beth nesaf

Dros y 7 mlynedd nesaf fe fyddwn ni yn canolbwyntio ar waith sy'n gysylltiedig â'n 5 nod.

Fe fyddwn ni hefyd yn ymchwilio i **deallusrwydd artiffisial**.

Mae **deallusrwydd artiffisial** yn creu peiriannau sydd yn gallu meddwl fel bodau dynol.

Rydyn ni eisiau edrych ar gyfleoedd a risgiau **deallusrwydd artiffisial**. Ar gyfer pobl nawr ac yn y dyfodol.

Fe fyddwn ni yn gweithio gyda sefydliadau a phobl sydd yn gallu ein helpu i gyflawni ein nodau.

Os ydych chi eisiau gweithio gyda ni, e-bostiwch ni yn: cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru.

Geiriau Anodd

Anghydraddoldeb iechyd

Mae anghydraddoldeb iechyd yn meddwl gwahaniaeth annheg mewn iechyd rhwng gwahanol grwpiau o bobl.

Deallusrwydd artiffisial

Mae deallusrwydd artiffisial yn creu peiriannau sydd yn gallu meddwl fel bodau dynol.

Economi

Yr economi ydy'r ffordd y mae pobl yn gwario arian a'r ffordd y mae pobl yn gwneud arian.

Newid hinsawdd

Mae newid yn yr hinsawdd yn newidiadau mawr yn y tywydd. Er enghraifft, mae lleoedd yn mynd yn fyw cynnes, mwy gwlyb a mwy sych. Mae'r newidiadau yma yn achosi i bethau fel stormydd, llifogydd a thanau gwyllt waethygu.

Sero net

Mae sero net yn meddwl cael gwared ar yr effaith niweidiol y mae rhai nwyon yn ei gael ar yr amgylchedd. Rydyn ni yn gwneud hyn drwy:

- Lleihau faint o nwyon niweidiol rydyn ni'n eu rhyddhau.
- Dod o hyd i ffyrdd o lanhau nwy niweidiol o'r aer.

Tlodi

Tlodi ydy pan nad ydych chi'n gallu fforddio byw'n dda. A chael eich anghenion sylfaenol wedi'u diwallu.